

PERIÓDICH VERMELL

※ SALUT PÚBLICA ※ INTERESSOS POPULARS ※ ARTS Y LLETRES ※

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ : Ronda de la Universitat, 96. BARCELONA

A NOSTRES CORRESPONSALS

L' article *Lo procés del Papat*, que publicarem en l' últim número, ha cridat tan poderosament l' atenció, que dissapte á última hora tingerem que ferne una numerosa tirada extraordinaria, que també se agotá aviat, y quedarem sens poguer servir las novas demanadissas d' exemplars que 'ns feyan los nostres corresponsals de fora.

Com desitjém que ningú 's quedi sens tan important document, habém fet una tercera tirada, y á n' aquestas horas los corresponsals que 'n tenian de demanats ja haurán rebut los respectius exemplars, quedantne un' altra petita partida pe 'ls que pujan anar demanant.

Com en lo present número continuém lo mateix assumpto, que anirém seguint fins allí ahont ens permeti la legalitat vigent, advertim á nostres corresponsals que las demandas extraordinarias de aquest número las fassin prompte, perque pujan tenirse en consideració al entrar en máquina la segona tirada del mateix.

LO PROCÉS DEL PAPAT

11

Dintre pochos diás M. Léo Taxil publicarà en un folleto las actas del procés intentat per lo comte Girolamo Mastai á propòsit de la publicació de la obra *Los Amors secrets de Pio IX.*

D' aquestas actas trayém avuy la part del discurs de M. Delatre referent als assassinats polítichs comesos per ordre de Pio IX. Creyém que nostres amichs nos agrahirán lis primicias d' aquest extracte.

Veus' aquí aquest important passatge del discurs de l' eloqüent diputat de la Seine devant del tribunal de Montpellier:

.....Habém parlat d' adulteris; habém fet una lleugera exposició de lo que s' ha escrit y de la que nosaltres creyém probar respecte á n' aquest capítol. Mes no está pas aquí tot. Vosaltres nos acuséu de calumniadors perque habém representat á Pio IX com un assassino.

Segurament que no entra pas en lo vostre pensament, senyor comte Mastai, pretendre que habém volgut fer creure quel' últim papa era un maton vulgar, assassino en un recó de bosch ó en una cantónada.

Respecte la qüestió dels assassinats tenim encara molts testimonis per presentar.

Habém parlat d' assassinats polítichs, y per demostrar la veritat de nostris alegacions, treurém citas dels primers ciutalans d' Italia. Nosaltres posarem als ulls del públich la historia del triunvirat roig, format per los cardenals Vanucelli, Altieri y Della Gengi, que innundá de sang los carrers de Roma.

Los defensors del papat han fabricat una especie de llegenda que circunda á Pio IX de certa aureola de clemencia y de bondat; ja veuréu ahont queda 'l valor d' aquesta llegenda.

Explicaréu las crueltats ordenadas per ell, quan va entrá de nou á Roma, d' ahont va fugir vergonyosament devant de l' héroe Garibaldi, Roma que no pogué recuperar sino gracias al apoyo de las bayonetas de Lluís-Napoleon Bonaparte.

L' historia encara es ben present; ella 'ns dirá com Pio IX feya la guerra als seus súbdits.

«Molts soldats joves de la República, escriu Pianciani, diputat de las Constituyents en 1848 y actualment arcalde de Roma,—sense causa de cap mena foren tancats á la presó durant molts mesos per mida de policia. Va ordená als escarcerers que fossen tanats ab los presos reconeguts com á més viciosos. Prostituhint sos

cossos, los capellans esperavan poder envilir aquellas ánimas generosas. ¡Infames! Jo he conegut personalment moltíssims d' aquestos joves que demanant esser sostrets al repugnant espectacle de las disbauxas de sos companys de presó, se 'ls hi responia que no podia ser per obehir á ordres superiors... La mort segava preciosas existencias dintre aquells calabossos; de 75 detinguts coneguts personalment per un resident estranger que ocupava en Roma una alta posició, varen quedarne en vida en poch temps no mes que 30; las febras, las congestions y l' suicidi habian devorant los restants.»

Y á Garibaldi, ¿cóm lo combatia 'l papa?

Lo general Gorzkoffski, mogut per instigació de Pio IX, maná garrotejar com animals salvatjes als braus campeons de la independencia romana que al entrar en campanya las tropas estrangeras habian quedat aixafats per tot arreu, y que no podian, á pesar de son heroisme, continuar una lluyta cent vegadas desigual.

«Qualsevol que s' atreueixi á proporcionar agua, pá ó foch al jefe dels bandolers Garibaldi,—deya Gorzkoffski en sa proclama,—ó als malfactors escapats del patíbol que 'l segueixen, será considerat com compis seu y passat per las armas sense formació de causa.»

Vejam, ¿es aixó la guerra, ó be es l' assassinat organiat en tota forma?

Lo cap d' en Garibaldi fou posat á preu.—Milers de testimonis vindrán á testificarho.

Las atrocitats foren tals, que Lluís Napoleon Bonaparte, que no tenia pas lo cor molt sensible, escribia al general Edgardo Ney una carta, que es un document histórich que posarém á disposició del tribunal.

Innumerables víctimas de la barbarie pontifical existeixen encara y vindrán aquí á testificar contra Pio IX.

La rabia de la repressió habia arribat á convertirse en bojería. Los tres cardenals condemnavan á presiri y á grans cástichs per los mes fútils y petits motius. Pere Escolí fou condemnat, lo 20 de Maig de 1851, á vint anys de presiri per haber, lo dia 10 de Maig á la tarde, prohibit á Lluís Giannini encendre un cigarro. Dréostie, romá, y Clarisse, francés, foren tam-

bé condemnats á vint anys de presiri per haber encés en lo Monte Pincio fochs de Bengala dels tres colors de la bandera nacional, que tant desagradavan al papa. Una dona, la senyora Maria Biagi, de Citta di Castello, va dir que no se hauria de fumar, ja que l'impost sobre'l tabaco donava tants quartos á Sant Pere; donchs per aixó fou condemnada á ser despullada en mitj de la plassa pública y á rebre vint assots de fuet; la sentència fou executada á Perusa, lo dia 9 de Juny de 1851.

Veus' aquí ara 'ls fets horribles que passaren en 1853; tots ells son contats per M. Lluís Bacchi della Lega, advocat, y que va ser defensor de molts desgraciats somesos al torment; aquestos fets son la prova més evident de que la inquisició existia encara en los Estats de Pio IX, y que la tortura, lo torn, la mordassa, eran aplicats en ple sigle dinou als desgraciats sospetxosos de política:

«Los acusats eran arrastrats cap als calabossos ab una corda al coll, y allí se 'ls tapava la boca y se 'ls embolicava la cara ab un drap, á fi de que no poguessen sentirse sos gemechs de la part de fora. Desseguida se 'ls estenia demunt de un banch, y per lo regular se 'ls donavan sempre uns xexanta assots ab bastons. Al objecte de donar los més horrorosos sustos á n' aquestos desgraciats y de ferlos creixe l'espant fins al terror á fi de forsar sa resistencia á las confessions que 's desitjavan, un esbirro, imitant los gestos y vestit de dimoni, atissava contra 'ls infelissos torturats un enorme gos bulldog que 'ls arrancava trossos de carn, mentres que dos d'altres, armats de ganivets, anavan punxant lo clatell de aquellas desgraciadas victimas.»

¡Que responguin ara tots aquells que pretenian que la tortura no habia funcionat may baix lo poder del últim papa-rey Pio IX!

(De La République Anti-clerical).

(Seguirá)

LO MES DE MAIG

REVISTA

Avuy, qu'estich molt content, porque hi renyit ab m' aymia, vull posarlos al corrent de algun fet molt eloqüent, del mes de olors y armonia.

En la primera setmana del mes poétich de las flors, á pesar de una Campana, va reaxir LA TRAMONTANA á curar los mals-humors. Torna alegre y divertida á bufarne lo dolent de sa tasca enorgullida, defensantne decidida al pobre contribuyent.

Los Jochs Florals han portat aquest any molts rahons, y á mi m' han assegurat que fins s' hi ha trampejat com si 's tractés de eleccions.

Sols volgueren premiar lliberals y progressistas, y lo millor que hi va anar ho varen carbassejar per ser de *romanticistas*.

¡Egoistas catalans! ab aquet famós tractat ens portan lo pa á las mans y nosaltres, ¡ignorants! encara lo hem censurat.

Jo, govern, dimitiria, per si aixís s' escarmentavan; pro en Sagasta 'ns aprecia, y d' angunia 's moriria si veyá que 'ns explotavan

De diumenje ha comensat en lo Torin á aixecarse

ab un globo qu' ha estrenat, aquell que l'estiu passat tanta fama va emportarse

Proposo al senyor Mayet una ascensió colossal que si pot guanya' algun quartet; se'n puja al govern complet y en: lo deixa per 'llí dalt.

Per avuy no tiro avant porque puch perdre la sopa; tal vagada 'l mes entrant mes clarito sentirán á n' En

Pepito GARLOPA

Ha arriba á tal punt la competencia dels tramvías y 's cotxes Ripert, que l'últim diumenje arribaren dos cotxeros á tiros, resultantne un de mort mal ferit.

No falta qui diu que las empresas toleran y qui sab si fomentan tals desmans.

Siga de axó 'l que 's vulga, lo qu' es cert que tant unscó com altres empleats son uns tansis de cremarse 'ls dits pera treure del foch lo que no 's coia per ells.

¡Serán sempre tan ignocents certs treballadors que se odhin ells ab ells pera donar greix al enemich comú?

Lo dillun: á entrada de foch va ferse per l' Ensanche un esquitx de professó per la Reparadora de Pio IX.

A las noias que forman part de aquesta piadosa asociació, los hi recomano la lectura del article que publicarem en lo número passat.

¡Pot serlos de bon profit!

La Assamblea federal que s' ha reunit á Madrid ha acatat ja la seva tasca que sembla ha resultat bon.

Ho celebró.

Gran tragiastre vegada han armat per Madrid sobres si la base 5.ª ó no la base 5.ª arancelaria. Al últim jes' ha fet lo pastel *e tutti contenti*... Menos lo país.

La pavorosa qüestió de Orient torna á remenarse aquestos dias ab motiu de lo passat á Egipte entre 'l virey y 'ls militars, que sembla que 'ls va be illó de sublevarse.

Y la Fransi y la Inglaterra no 't dich jo com se preparan pera cuydarse de la felicitat de aquella gent.

Si jo tingés de aplicarhi lo meu criteri aviat ho tindria arreglat: Que cadascú 's cuydi d' ell, desde la diplomacia y 'ls barcos de Fransa y de Inglaterra fins al virey, al Sultan y 'ls ministros matèixos.

¡Vaya unas pèpas pe 'ls pobles!

A Cornellá n' habia una escola libre que donava fruyts.

Los catòlichsho han olorat y treballan pera férsela seva.

Y algun lliberal de pega s' hi presta d' alló més bé.

¡Inconvenièns de las mestisserías!

Diu *El Debito*, periódich ministerial per més senyas:

«En un oficio, fecha de hoy, dirigido al delegado del distrito del Centro, ha denunciado doña Gumersinda Cazorro al presbítero don Joaquín Gil, por haber querido desfigurar el rostro á una hija de la denunciante, con una materia corrosiva que la quemó la ropa.»

Senyora *Vespa*: ¿eh que quant ens ocupém des pobrets, virtuosos y mansos capellans ho fem sempre calumniantlos é injuriantlos com mals esperits?

¡Pobrets! son tan bons... per lo que 'ls dona la gana...

Algunas casas de comers diu que no volen admetre bitllets del Banch d' Espanya.

Y 's tem que aixó puga portar conflictes als que 'n tingan.

Estich molt tranquil. De aquest susto si que n' estich curat del tot.

En pochos dias á més de cinquanta forners de Madrid s' ha castigat per vendre 'l pá ab falta de pes.

Vetaquí una cosa que igual succehix á Madrid que á Barcelona y á tot arreu.

Mes de onze mil duros s' han repartit de premis entre 'ls animals de las últimas carreras de caballs que hi ha hagut á Madrid.

Y á Andalucía las personas se moren de fam. ¡Viva la Pepa!

Lo dia 14 del próxim mes de Juny se celebrará á París un notable Congrès anti-filoxèrich ¡dich! anti-clerical.

Sos traballs compendrán las següents proposicions:

PRINCIPIS

Primer. La llibertat del individu acaba allí ahont comensa lo dret de la societat.

Segon. La Societat te 'l dret de defensarse contra 'ls seus enemichs.

Tercer. Los enemichs de la societat son los que propagan y explotan la ignorancia.

Quart. La personalitat humana es inalienable; l'individu no pot ser venut ni donat; per consegüent, ni ell mateix pot vendre ni donarse.

Quint. Los vots relligiosos son la violació de la lley natural de la inalienabilitat del individu.

Sisé. Tota associació que tinga per base los vots relligiosos, es ilícita.

Seté. Tota associació ilícita basada en los vots relligiosos y que constitueixi pe 'l sol fet de sa existencia una forsa antisocial, deurá ser disolta, no podrá ser reconstituída per cap pretext ni baix cap forma.

Octau. Los bens expropiats als particulars per frau, capta, robo, embull ó abús de confiansa, deurán ser tornats á sos amos.

Nové. En ausencia de las víctimas, deurán passar á la nació.

PRÁCTICA

Lo govern te de procurar com més aviat millor:

Primer. Dispersar todas las Congregacions relligiosas autorisadas ó no.

Segon. Prohibir la seva reconstituició baix qualsevol forma que siga.

Tercer. Tancar los convents.

Quart. Seqüestrar los bens mobles é inmuebles possehits per las Congregacions relligiosas.

Quint. Fixar un plasso pera las reivindicacions dels que tingan dret.

Sisé. Declarar nacionals, acabat dit plasso, tots los bens confiscats á las Congregacions relligiosas y no reclamats per sas víctimas.»

¿No fora bó que se importés á Espanya algunas mostrás de aquest género francès?

Me sembla que sí.

Per Madrid s' ha comensat á cobrar la sal.

Per aixó tenen tan de salero... per treurens los quartos de la butxaca.

En la Assamblea federal lo nostre particular amich En Vallés y Ribot ha fet una entussiasta y brillant defensa del esperit regional y del catalanisme que á bon segur li valdrán las sim-

patias de tots los catalans avançats en política. Per la nostra part li donem la més coral enhorabona.

A Rússia, ahont lo fanatisme te fondas arrèls, los religiosos de allí, per entreteniment, han cremat vius de una en una, moltes criaturas de familias juheias.

Y ara que nequim tots aquestos adelants que la religió no civilisa!

En la provincia de Alicante solzament, se deuen prop de doscentas mil pessetas als mestres d' escola.

Als capellans, cap quarto. Com primer de tot es l' anima.

Més de 5000 hectareas de terrenó de la provincia de Jaen que estavan plenas de pins y eran del Estat, avuy no s' hi troba ni un pi ni una pinya.

Fins los pins s' han escapet no deixant rastre ni pinya: ja fe de Deu no t' dich pinya quina irregularitat!

Copiém de La Ven Sallentina:

Un devor d' aquells que quan van a la iglesia tot ho reparan, va reparar que a la imatge de la Mare de Deu del Roser, li faltavan unas arrecades de bastant valor, que Juyá posadas, y per cert que fa ja una pila de dias que va sense.

Senyor Rector, hauria de mirar ahont dimoni s' han ficat. Qui sab si alguna devora se las posa ls dias de festa! Entre vosté y l' senyor Nipell, qu' es un devor de primers, segons sembla, haurian de mirar si las trovan perque creyém que hi ha alguna senyora que quan va a Barcelona, per passejarse per la Rambla se'n posa unas que semblan de Mare de Deu.

Si, sí, senyor Rector y senyor Joseph, vostés que sembla que s' interessan tant per tot lo de la Iglesia, es del tot precís que mirin de trovarlas.

Ho farán? Quantas camándulas!

Lo renom Camándulas es aplicat a cert personatge de aquella vila.

Non duquesas, set marquesas, tres condesas y una vizcondesa, organisan un centenari a Santa Teresa de Jesús, com a parentas de la Santa.

Sembla que un cunyat del sogre d' un oncle del avi de alguna de aquestas senyorias s' ha recordat que totas plegadas descendian de Adán, segons la Biblia.

Y encara dirán que la aristocracia no s' dedica a cosas útils!

A Burgos ha sigut molt xocant la subasta dels generos embargats.

Al dematí compareixen los ciutadans embargats ab los trastes a coll.

La sala de quintas de casa la Ciutat se converteix en uns encants improvisats, ahont hi havia tota mena de objectes: robas, llegums, quincalla, sopas, llibres, dolces, medicinas, etc.

A las onze comensa a cantar lo pregoner: — Qui n' dona mes!

Ningú n' dona res.

Passan duas horas y segon remate.

A boca tancada no hi entran embargs. Tampoch respon ningú.

Dona l' alcalde l' ordre de que ja s' acabat l' arrós, y cada embargat recull los seus trastes y vetaquí que la Casa Consistorial semblava una estació de ferrocarril a l' arribada de un tren: Tothom sortia ab l' equipatge a coll.

La vritat, he llegit tantas cosas cómicas ab aixó dels embargs, que ja voldria que s' comensessin a Barcelona, per veure si distreyam lo mal humor y la gana anant a veure si n' succhia alguna de crespas.

UN ADELANTO

AL SOSTAR ESTIMAT AMICH RÍPEL FORCADA

Com que sabem que ts manyá de màquinas, volém dite si l' que venim a oferirle ens ho pots proporcionar. Que pagant, com se surosa, si una màquina ns l'artís al estil dels nostros dias que servís per molta cosa. Com es ara, aquell que s' erra y d' embustero te fama armant sempre alguna trama que li declarés la guerra, y l' que perque te diners fa ana ls potes en rebou fentne passa l' vell per nou, que un bon camí li ensenyas; y a n' aquell que ab molta mengua murmura de las personas fihent mal de homes y conas que li escursés la llengua; com també certs empleats que gran nom de diars tenen y que molts cops s' entretenen fent irregularitats, aquets per serne atrevits, sense que may los revisis, aixís que irregularisin les que ts hi escursi ls dits; y l' que al cap de la setmana després de molt treballar lo jornal se n' va a jugar deixant sos fills morts de gana, y jura continuamente treballar y no jugar més, a n' aquest que li toques un poquet l' enteniment. Y que ficantse en política, tant si un obra be com mal, que la màquina, com cal, també les la seva crítica, que aquells que a n' al Congrés van tan sols a dirne si ó no ó atiparse de turró, los les veure lo que fan; y l' diputat que ns enganya avants de ser elegit, quan se trobin a Madrid li les pensó en nostra Espanya, y que a n' al fiscal de imprenta no li des leyva ab premura, fentli veure qu' es molt dura aquesta llei que ns presentat; al ajuntament després que tenim a Barcelona, ferli veure qu' es molt bona la reforma dels carrers; puig qu' están sens empedrar y cayem a cada past a veure si tu faras que tot se pugui arreglar. Y si trobas tal invent podent tot aixó lograrne ja podriam pregonarne qu' es molt gran lo teu talent; y si la màquina es bona, ab molt gust la comprarán y per tot te alabarán los.

PLAZAS DE BARCELONA

Al rector de Delpuech (Fransa) l' han tret de la parroquia per entretenir massa la estona fent lo Tenorio.

Una nit fins van atraparlo escalant lo quarto de una ruspa en una masía dels voltants.

Qué tal?

Aqueix també podria dir alló de

Yo a las alcobas subí, yo a las cocinas bajé, etc., etc.

La teología progresa.

A Fransa, de cinch establiments que hi havia ahont se propinava aquesta ciencia, se n' han suprimit quatre.

A mi m' sembla qu' encara han tirat curt.

Una nova molt guapa y frescota y un hermano Marista del convent de Saint-Genis-Laval, han tocat pirandó tots dos juntots, al objecte sens dubte de fer alguna penitencia espiritual en la que l' cos hi prengui la part més grossa.

Y després dirán aquestos liberalots que la devoció s' va perdent!

Un sagristá está processat per haber volgut fer la competencia a certs capellans.

Què s' creuen que la competencia consistia en dir missa ó proporcionar lo cos de Deu a qualsevol devor?

Ca, no senyors.

Era en ter certas cosas, que no son gens del cas per anomenadas en doys y novas de menos de tretze anys.

Jo ja ho veig: debia pensar que quan tant capellans s' hi dedican, be podia permetresho un sagristá.

Vetaquí ls exemples!

EPÍGRAMAS

Un músich casat de poch que tocava cada testa en lo ball de ca n' Pioch, diu que perdía la testa per bufar massa en tal lloch. Los dilluns, que molt cansat estava l' pobre minvó, deva que des qu' es casat, lo treball ja li fa pó per haber massa sonat.

GIMNÁSTICH

Viu en lo carrer Condal, número vint, entresuelo la planxadora Consuelo y un arienté al principal. Se planxa barato y be (diu lo rórol let d' en Mora) trovarán la planxadora, a sota del arienté.

RÍPEL VARRAT

XARADA

La primera n' es vocal, los soldats portan segona, y a Valencia lo total menjian molt, qu' es cosa bona.

TRENCA-CLOSCAS

Rosa Julit

Ab aquestas lletres degudament combinadas formar lo nom de una diversió molt popular a Barcelona.

Ll. MILLA

SOLUCIONS

A LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASSAT

XARADA: Ca-mi-sa

TRENCA-CLOSCAS: Camprodon

CORRESPONDENCIA

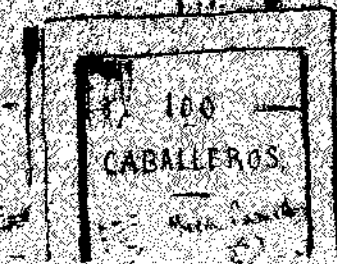
J. Santacana. Tena poch interés. Sel' ha procurat complaire del millor modo possible. E. Farré. Se apropiará algo. Nevor del oncle. No podém promitrel res dels articles, perque ara ab lo del Pina y altres compromisos difícilment podriam insertarlos. V. Serrab y Ll. Lo mateix que al anterior tenim de dirli a vosté. Manuel Gardó. Aprofitaré algo. Milla y Caspilas. Arregladetas aniran las duas cartas a son temps. Maratilla. No es prou de la indole del periodich, pero veurém. P. Llas. Ab franqueta? Donchs es molt dolent. Nihilista del Cinc. Home, no s' desesperi per tant poca cosa! Lo logogrifo es dolent del tot, y demostra que vosté encara no ha entés aixó dels logogrifos. En los epigramas hi ha alguna idea bona que, arreglats los versos, ja li publicarém. Lo trenca-closcas be. Tranquilas. No afani home, no afani lo seu epigrama es una mala traducció literal del castellá. J. Biscamps. Lo seu article es molt defectuós per la forma. Taparrabos. L' epigrama dolent. Lo trenca-closcas be. Senyor, Pluja. Donchs per haber estudiat tot lo que diu ho fa bastant malament. De lo que envia un servei res. Joan Casas. La seva poesia no illa. Pepito Garlopa. Molt be. Siniqueda. No cuels, no.

LO NÚMERO 100

- ACABAMENT -

—Ja, ja, desseguida corro. ¡Ni a tiros obrire!

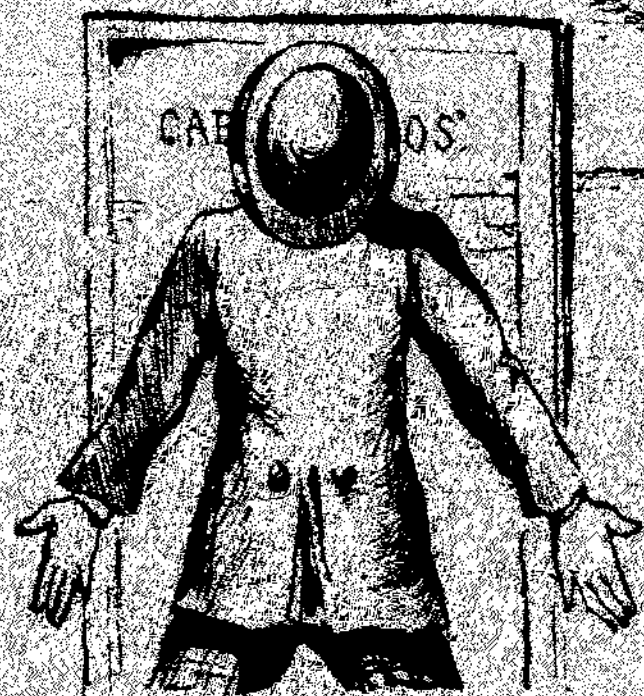
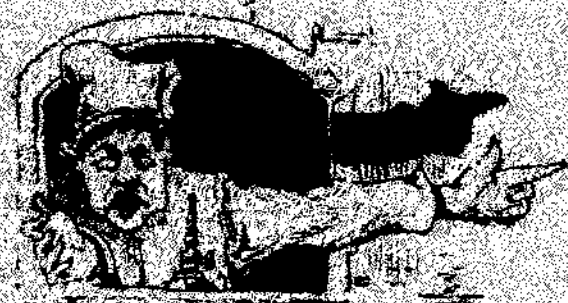
Silenci sepulcral. (son las 6)

Un asiento aprofitat.

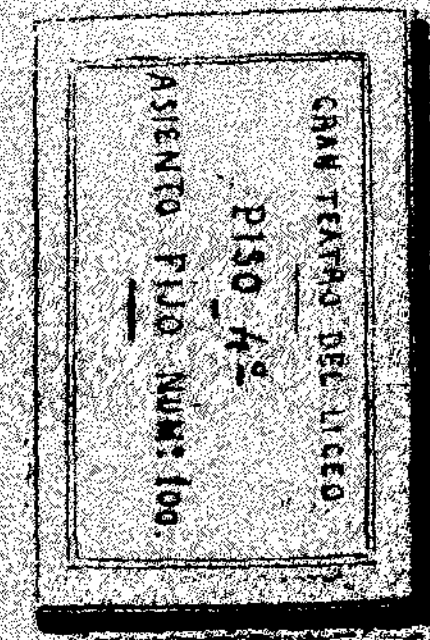
A dintre ronchs y altres menudencias: per fora la cosa s' embolica.

—Pero ¡qué hi feu aquí?
—Lo que m' dona la gana, que per xó pago.
—¡Tancaré las portas!
—¡Ja podéu tancar!

—¡¡Ladres, pillos, embustersos!!
¡¡Mamarse quatre rals per debilitarme la naturalesa!!

La causa del equívoc.